

Täysistunto

Tiistai 15.5.2018 klo 14.00—16.23

5. Hallituksen esitys eduskunnalle Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisen laaja-alaisen talous- ja kauppasopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 149/2017 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 2/2018 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Ensin päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 2/2018 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta sekä siihen sisältyvästä yhteisestä tulkitsevast välineestä siltä osin kuin ne kuuluvat Suomen toimivaltaan ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelu

15.29 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Kauppasopimusten tulisi edistää ihmisten ja ympäristön hyvinvointia. On kuitenkin syytä pelätä, ettei CETA-sopimus tekisi näistä kumpakaan.

Eduskunnan valiokunnassa on kuultu hyvin kriittisiä arvioita CETAan sisältyvästä investointituomioistuinjärjestelmästä, joka supistaa kansallisen demokratian alaa ja antaa lisää valtaa monikansallisille yrityksille.

Vaikka hallitus kuinka väittää toisin, ei sopimus onnistu takaamaan valtioiden säätelyoikeutta esimerkiksi ympäristönsuojelun, elintarviketurvallisuuden tai työelämäoikeuksien edistämiseksi. Parannuksista huolimatta CETA toistaa kauppa- ja investointisopimuksista tutun virheen: siinä missä sijoittajien oikeuksia koskevat pykälät ovat sitovia ja sanktioituja, on ihmisten ja ympäristön hyvinvointia koskevat osiot sijoitettu niin sanottuun kestävä kehityksen kappaleeseen, joka on pelkän hyvän toivon varassa.

Kaiken huipuksi mahdollinen, joskin epävarma, lisävauhti Euroopan talouskasvulle olisi parhaimmillaankin pieni: pitkällä aikavälillä puhutaan ehkä noin 0,02 prosentin lisästä bruttokansantuotteeseen. Ja tämän mitättömän lisän takia te olette nyt valmiita siirtämään pois kaiken keskeiseltä julkiselta vallalta.

Arvoisa puhemies! Entisenä pääluottamusmiehenä ja ay-toimijana minun on helppo ymmärtää myös niitä lukuisia eurooppalaisia ammattiliittoja, jotka ovat voimakkaasti arvostelleet CETA-sopimusta. CETAn kaltaiset kauppasopimukset hyödyttävät aina joitakin mutta heikentävät vastaavasti joidenkin toisten asemaa. Tyypillisesti ne kasvattavat tuloeroja, hyödyttävät enemmän pääoman haltijoita kuin työntekijöitä, ja siirtävät varsinkin matalammin koulutettujen työpaikkoja maasta ja alueesta toiseen. CETAnkin vaikutusarvioissa on todettu, että se sekä uudelleenjakaisi omaisuutta pääoman haltijoille että kasvat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2018 vp

taisi paljon ja vähän koulutettujen työntekijöiden välisiä palkkaeroja. Yhteiskunnallinen eriarvoisuus siis kasvaisi. Vaikutusten mukaan ihmisarvoisia työpaikkoja syntyisi sopimuksen mukaan häviävän pieni määrä. Euroopan parlamentin työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta suosittikin, ettei CETAa tulisi näistä syistä hyväksyä — siis sosiaaliasioiden valiokunta muistutti, ettei CETAa tulisi näistä syistä hyväksyä.

Vasemmistoliitto on samaa mieltä. CETA-sopimuksen mahdolliset hyödyt ovat epäsuhteessa siihen sisältyvien huomattavien riskien ja uhkien kanssa.

Arvoisa puhemies! Esitän vastalauseen mukaisesti, että sopimus ja laki hylätään.

15.33 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Kaupan edistäminen EU:n ja Kanadan välillä ja kaupan esteiden poistaminen on sinänsä myönteistä, mutta CETA-sopimukseen liittyy merkittäviä ongelmia erityisesti siihen sisältyvän investointisuojan takia. Investointisuoja sellaisenaan on sinänsä erillinen osa tässä kauppasopimuksessa, ja kauppasopimus voitaisiin aivan hyvin tehdä ilman investointisuojaakin. On siis ihmeellistä, että vaikka tähän investointisuojaan sisältyy merkittäviä ongelmia, se halutaan silti runnoa tässä samassa yhteydessä läpi ja ottaa suuria riskejä verrattain pienien hyötyjen tähden.

Arvoisa puhemies! Sopimukseen sisältyvä uusi versio pysyvästä investointituomioistuimesta on avoimempi ja parempi kuin aiempi versio välimiestuomioistuimesta, mutta investointisuojaan liittyviä keskeisiä ongelmia ei ole ratkaistu. CETA-sopimus ohittaa kansalliset tuomioistuimet ja antaa ulkomaisille sijoittajille oikeuksia, joita kotimaisilla sijoittajilla tai kansalaisilla ei ole. Kanadalaiselle sijoittajalle annetaan oikeus nostaa kanne investointituomioistuimeen EU-valtiota vastaan, mikäli se katsoo valtion toiminnan loukanneen sen oikeuksia, mutta kotimaisella sijoittajalla ei ole vastaavaa mahdollisuutta. Myöskään valtiot, kansalaiset tai muut toimijat eivät voi haastaa yrityksiä investointituomioistuimeen sopimusrikkomus- tai väärinkäytöstilanteissa.

EU ja Kanada ovat vakaita oikeudenkäyttöalueita. Ei ole kestäviä perusteita sille, miksi ulkomaisille sijoittajille luotaisiin kansallisen oikeuden ohittava tuomioistuinjärjestelmä. Vähintäänkin tulisi olla niin, että investointituomioistuin ottaisi asian käsiteltäväksi vasta, kun asia on ensin käynyt läpi kaikki kansalliset oikeusasteet, ja tuomioistuimeen tulisi olla yhtäläinen pääsy eri toimijoilla.

Arvoisa puhemies! Vaikka sopimus teknisesti ottaen mahdollistaisi esimerkiksi ympäristö- ja työsuojelumääräysten kiristämisen, tosiasiallisesti ehdotettu järjestelmä uhkaa kaventaa demokraattista päätöksentekovaltaa. Riski kalliista ja pitkistä oikeusprosesseista voi vaikuttaa valtiolliseen tai alueelliseen päätöksentekoon, kun päättäjien ja virkamiesten pitää huomioida kanadalaisten sijoittajien intressi. Sopimukseen sisältyvä reilun kohtelun periaate on jäänyt edelleen niin epämääräiseksi, että se voi mahdollistaa myös ympäristön kannalta perusteltuun tai muuten yleisen edun mukaisen sääntelyyn puuttumisen. Esimerkiksi Pohjois-Amerikan NAFTA-sopimuksessa on vastaavat tasapuolisen kohtelun periaatteen kirjaukset, ja siellä sitä on tulkittu niin, että tosiasiallinen ympäristösäätelyvalta on kaventunut, ja sama uhka on CETA-sopimuksen kohdalla, valitettavasti.

Vaikka kanteet eivät menestyisi, muodostaa jo kalliiden ja hankalien oikeusprosessien uhka tilanteen, jossa demokraattisen päätöksenteon ala käytännössä voi kaventua. Uhka sääntelyvallan kapenemisesta ei ole täysin hypoteettinen, sillä useissa maissa on nähty, että esimerkiksi tupakka- ja kaivosyhtiöt nostavat kanteita toimialoja sääteleviä valtioita vastaan investointisopimusten nojalla, ja tämä voi aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia Suomelle, jossa kaivosteollisuutta on paljon. Jos esimerkiksi kaivoslakia haluttaisiin tulevaisuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2018 vp

nessa tiukentaa ympäristömääräyksien osalta, voidaan olla siinä tilanteessa, että tämä tulee sitten testattavaksi kanadalaisten kaivosyhtiöiden toimesta, jotka nostavat kanteen Suomea vastaan. Ja vaikka kanne ei menestyisi, niin se jo itsessään luo kustannuksia ja voi sitä kautta myös estää uutta sääntelyä.

Haluaisin oikeastaan esittää kysymyksen, että jos mitään huolia sääntelyvallan kapenemisesta ei ole, niin miksi ulkoasiainvaliokunta on todennut lausumassaan, että kaivoslakia olisi muutettava pikaisesti ennen CETAn sijoittajansuojan voimaatuloa. Mielestäni se vahvistaa tämän näkemyksen siitä, että sääntelyvalta uhkaa kaventua ja siihen on olemassa tosiasiallinen riski.

Arvoisa puhemies! CETA-sopimukseen sisältyy erityinen tulkintainstrumentti, jonka tarkoituksena on poistaa huoli liittyen valtioiden sääntelyoikeuteen. Tulkintainstrumentti on tervetullut, mutta on epäselvää, mikä sen sitovuus suhteessa itse sopimuksen kirjauksiin lopulta on ja kuinka sitä tullaan tulkitsemaan investointituomioistuimessa. Tulkintainstrumentti ei myöskään poista yrityksen mahdollisuutta nostaa kanteita ja siten vähintäänkin epäsuorasti vaikuttaa julkiseen valtaan.

Kokonaisuudessaan CETA-sopimuksessa tulisi saattaa yritysten oikeudet ja velvollisuudet nykyistä parempaan tasapainoon. On ongelmallista, että yritysten ja sijoittajien oikeudet ovat sitovaa sääntelyä mutta velvollisuudet koskien esimerkiksi ympäristöä ja työntekijöiden suojelua sisältyvät niin sanotun kestävä kehityksen kappaleisiin, joihin ei liity sanktiomenettelyä toisin kuin valtiolle asetettuihin velvoitteisiin. Eli vastuut ja velvoitteet ja oikeudet ovat epätasapainossa.

Arvoisa puhemies! CETA-sopimus edistää alueiden välistä kauppaa ja taloudellisia suhteita ja voi siten hyödyttää alueiden yrityksiä ja taloutta. Toki hyödyt jakaantuvat epätasaisesti, Kanada on tässä isompi voittaja, ja myös EU:n sisällä hyödyt jakautuvat epätasaisesti. Mutta ennen kaikkea on muistettava, että CETA-sopimuksen mukanaan tuomat taloudelliset hyödyt olisivat saavutettavissa myös kestävämmällä ja demokraattisemmalla sopimuskokonaisuudella, mikäli sijoittajansuojaan ja kestävä kehityksen sopimusvelvoitteiden sitovuuteen liittyvät ongelmat ratkaistaisiin. Etenkään lyhyellä aikavälillä sopimuksen taloudellisia vaikutuksia ei voi pitää niin merkittävänä, etteikö demokratian ja kestävä kehityksen kannalta keskeisten ongelmien korjaamiseen olisi aikaa ja perusteita.

15.39 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Vapaakauppa on hyvä asia, mutta ylikansallinen tuomiovalta ja ulkomaalaisten kaivos- sekä muiden yhtiöiden oikeus hyväksikäyttää kaivosyhtiöiden tapauksessa Suomen malmivaroja ovat huonoja asioita. Tässä tulikin kiitetyksi se, mikä tässä CETA-sopimuksessa on niin perustavalla tavalla vialla, ettei tällaista ota tai jätä -pakettia voi ottaa, vaan se pitää jättää. Trumpin valtaannousu USA:ssa onneksi jo TTIP:n jäädyttikin. Nyt olemme tämän sopimuksen edessä.

Nämä ongelmat on tunnistettu niin asiaan liittyvässä julkisessa keskustelussa kuin myös valiokunnan mietinnössä sekä useiden eri valiokuntien lausunnoissa. Täytyykin ihmetellä, että vaikka ongelmat ovatkin tiedossa, niille kuitenkin ei aiota tehdä mitään muuta kuin vain todeta niiden olemassaolo. Ei lauseke siitä, että kaivoslainsäädäntöä tulisi valmistella kiireesti, tätä sopimusta pelasta. Itseltäni ainakin puuttuu luottamus siihen, että hallitus ylipäänsä tulisi toimimaan niin, että kaivoslainsäädäntöä tiukennettaisiin, kun ei sitä tähänkään mennessä ole tiukennettu.

Kuitenkin tosiasia on se, että ilmeisesti tätä sopimusta pärjätään, muunkinlaiset järjestelyt ovat mahdollisia, joten ei tähän pidä huonoin ehdoin suostua. Kyllä sieltä löytyy uusi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2018 vp

nöyryys neuvotteluun, kun vaan sanotaan, että tämän osalta nyt meni uusiksi. Niinpä kannatankin esitettyä hylkäysehdotusta.

15.40 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Vapaakauppa on hyvä asia, mutta sen varjolla tehtävät heikennykset esimerkiksi ihmisten terveyteen tai ympäristönsuojeluun eivät sitä ole. CETA-sopimuksen suurin ongelma on sopimuksen investointisuoja, joka antaa ulkomaalaisille sijoittajille mahdollisuuden viedä uudet kansalliset lait, viranomaispäätökset tai tuomioistuinratkaisut arvioitaviksi ylikansalliseen riitojenratkaisuelimeen. Menettelyä on matkan varrella parannettu, mutta perusongelmat pysyvät eikä niitä ole selvitetty riittävästi. Se on kallis ja yksipuolinen. Jo tällaisten oikeustoimien uhka voi toimia jarruna, joka hidastaa esimerkiksi ympäristöä ja työntekijöitä suojelevien lakien kehittämistä.

CETAssa turvataan ensisijaisesti tehokkaasti sijoittajan oikeudet. Sen sijaan kestävä kehityksen, työsuojelun ja ympäristönsuojelun edistäminen jää julkilausuman tasolle. Näiden pitäisi olla tasapainossa.

Arvoisa puhemies! Otan esimerkin investointisuojaan keskeisesti liittyvästä ongelmasta kaivosteollisuuden puolelta:

On nimittäin niin, että kun eduskunta on nyt saanut tämän hallituksen esityksen CETA-sopimuksen hyväksymisestä, samalla se veisi niin paljon valtaa Suomen hallintoviranomaisilta, tuomioistuimilta ja eduskunnalta, että voi tapahtua varsinkin tuolla Pohjois-Suomessa vaikkapa mitä vain. Helsingin yliopiston kansainvälisen oikeuden professori Martti Koskeniemi sanoo, että tämä sopimus antaa ulkomaiselle investoijalle mahdollisuuden painostaa suomalaisia viranomaisia ja lainsäätäjiä.

Konkreettisimmin sopimuksen ennakoidaan näkyvän kaivostoiminnassa. Kanadassa esimerkiksi on useita suuria kaivosyhtiöitä, joilla on mielenkiintoa toimia Suomessa ja jotka jo toimivatkin. Nykyisin esimerkiksi kanadalainen First Quantum Minerals toimii Pyhäsalmen kaivoksella Pohjois-Pohjanmaalla ja omisti aiemmin myös Sodankylän Kevitsan kaivoksen. Kittilän Suurikuusikossa kaivos on niin ikään kanadalaisen Agnico Eaglen omistuksessa. Nivalassa Pohjois-Pohjanmaalla puolestaan toiminut kanadalaisen Belvedere Miningin Hituran kaivos on ajautunut konkurssiin, ja alueen ympäristöongelmat jäivät veronmaksajien maksettaviksi. Uusimpana ja ehkä pöyristyttävimpänä esimerkkinä monikansallinen Anglo American -kaivosyhtiö haluaisi avata kaivoksen Viiankiaavan Natura-suojelualueelle — kupari-nikkelikaivoksen Natura-alueelle. Tällaista menoa.

Investointisuojausmekanismin myötä nämä yritykset voisivat vaatia korvauksia, jos kohdemaahan esimerkiksi muuttaa lainsäädäntöään investoijien kannalta epäedulliseen suuntaan. Tällainen muutos voisi olla esimerkiksi ympäristölainsäädännön kiristäminen tai vaikkapa vihreiden esittämä louhintaveron käyttöönotto. Suomen kaivoslakia on pidetty kansainvälisesti vertailtuna leppoisana, ja CETA-sopimuksen myötä kanadalaiset kaivosyhtiöt voisivat pahimmillaan estää kaivoslainsäädännön muutokset jopa 20 vuodeksi. Investointisuojaus-sopimuksen mukaan nimittäin irtisanomisajat ovat enimmillään 20 vuotta.

Kanadalaisten kaivosyhtiöiden ylivallan estääkseen eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on todellakin ehdottanut, että kaivoslain tiukentaminen tulee tehdä vielä tällä vaalikaudella, ennen kuin CETA-sopimus tulee voimaan. Huomionarvoista on, että ulkoasiainvaliokunnassa tätä lausumaa ehdottivat kaikki valiokunnan jäsenet, myös keskusta ja kokoomus. On jopa arvioitu, että kyseessä on todennäköisesti tiukin lausunto, mitä kaivoslaista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2018 vp

on tässä eduskunnassa koskaan sanottu. Vaalikautta on kuitenkin jäljellä alle vuosi. Näyttää siltä, että aikataulusta tulee todella ripeä.

Arvoisa puhemies! Muun muassa näillä perusteilla kannatan edustaja Myllykosken tekemää hallituksen esityksen ja siis tämän talous- ja kauppasopimuksen hylkäysehdotusta.

15.45 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Tämän asian eduskuntakäsittely on valitettavasti täysi vitsi — täysi vitsi. Suomi on jälleen EU:n mallioppilaana hyväksymässä jotain, mitä EU:sta tänne annetaan. Tämä on osoitus Suomen täydellisestä alistumisesta Euroopan unionin tahtoon. Perustelen tätä kahdella seikalla.

Ensinnäkin lakivaliokunta, jonka jäsen olen, on hyvin yksimielisesti käytännössä pyrkinyt sen käytettävissä olevin keinoin estämään tämän investointituomioistuimen synnyn alusta asti, vuosikausia, useissa lausunnoissa.

Ja toisena asiana se kaikkein härskein: Euroopan unioni sisällytti nämä määräykset tästä tuomioistuinjärjestelmästä tähän sopimukseen ilman, että yhdelläkään Euroopan unionin jäsenvaltiolla oli käytännössä mahdollisuutta vaikuttaa siihen. Ei ole ollut mahdollisuutta vaikuttaa siihen sisältöön, tämä on jouduttu toteamaan. Onhan tämä käsittely ihan täysi vitsi.

Se, mikä tässä keskustelupuolessa on tullut esiin, minkä takia tämä on kansalle selvästi vaikea asia, on se imagopolitiikan nousu, että käytetään sanaa ”vapaakauppa”. ”Vapaakauppa” on sana, joka lähtökohtaisesti viittaa positiiviseen asiaan: vapaisiin, toimiviin markkinoihin. Nyt kuitenkin tämä esitys osoittaa, että vapaakauppa on näköjään hyvin suhteellinen käsite. Tässä Suomea myydään kyllä halvalla, ja on hyvin surullista nähdä tämä tyhjä täysistuntosali, kun näin tärkeää asiaa ja näin suurta vedätystä käsitellään. Yhtä surkeaa on se, että hallituspuolueiden edustajilta ei ole saatu oikeastaan edes vasta-argumentteja näihin täällä esitettyihin asioihin.

On aika hyvin aikaisemmissakin puheenvuoroissa jo otettu esiin se ongelma, että suuryritysten painostusasema ja painostusvalta valtioihin nähden kasvaa kohtuuttomasti. Siitä on nähty jo vastaavista sopimuksista esimerkkejä. Pitää paikkansa, että kanadalaiset kaivosfirmat esimerkiksi varmasti betonoivat asemansa Suomessa tämän myötä. On hyvin ongelmallista tehdä tällaisia suuria kansainvälisiä sitoumuksia, koska näiden myötä meidän ehkä tulevaisuudessa tarvitsemat lakimuutokset, kansallisen edun mukaiset lakimuutokset, estetään jo ennakolta, ja silloin me menetämme meidän itsemääräämisoikeutta. Me menetämme meidän itsemääräämisoikeutta tässä jo, kun siirretään tuomioistuinjärjestelmää, mikä on tässä ehkä kaikkein näkyvin itsemääräämisoikeuden menetys. Tämä on valtava epäluottamuslause suomalaisille tuomioistuimille.

Näillä perustein myös minä kannatan tämän lakiesityksen ja sopimuksen hylkäämistä.

15.49 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Kanadan ja Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä allekirjoitetun laaja-alaisen talous- ja kauppasopimuksen eli niin kutsutun CETA-sopimuksen sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Kuten edustaja Tavio erittäin hyvässä puheenvuorossaan äsken toi esille, perussuomalaiset kannattavat kaupan esteiden purkamista ja vapaata kauppaa, mutta Suomen kansallinen etu on kuitenkin asia, joka meidän täytyy aina ensimmäisenä ottaa huomioon. Tehtyjen arvioiden perusteella CETA-sopimuksen vaikutukset bruttokansantuotteeseen olisivat kuitenkin erittäin marginaalisia. Sitä vastoin Kanadan ja Euroopan unionin ja sen jäsenval-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2018 vp

tioiden välinen talous- ja kauppasopimus — jos se hyväksytään täällä eduskunnassa tulevassa äänestyksessä — on viemässä merkittävää päätösvaltaa rajojemme ulkopuolelle välimiesmenettelyn kautta. Tästä aiheestahan käytiin vakava ja pitkä keskustelu jo viime viikon keskiviikkona ensimmäisessä käsittelyssä, ja me toimme nämä näkökohdat jo hyvin vahvasti silloin esille.

Arvoisa puhemies! Kuten asiantuntijalausunnoissa on todettu, CETA-sopimuksen myötä perustettavalle investointituomioistuimelle oltaisiin nyt siirtämässä Suomen merkittävää oikeudellista päätösvaltaa ja sitä kautta sopimuksen monet sinänsä hyvätkin puolet häviävät vallan siirron tuomien riskien varjoon. Sijoitusriitoja koskevan päätösvalan vieminen kansainväliseen menettelyyn kaventaisi merkittävästi erityisesti Suomen eduskunnan ja myös suomalaisten viranomaisten toimivaltaa. Mielestämme paljon parempi ratkaisu olisi, jos osapuolet yksinkertaisesti ilmaisisivat luottamuksensa tuomioistuihinsa kykyyn ratkaista investointiristiriidat ja erityisessä tilanteessa valtiot voisivat sopia, että riita ratkaistaisiin perinteisessä valtioiden välisessä välimiesmenettelyssä.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisesti monella maalla on hyvinkin kirveleviä kokemuksia siitä, että ylikansalliset suuryritykset ovat haastaneet niitä ylikansalliseen tuomioistuihin. Tämä esitys lisäisikin ainoastaan yksityisen sektorin vaikutusvaltaa riita-asioissa, ja se asettaisi sopimuksen osapuolina olevat valtiot huomattavasti heikompaan asemaan.

Arvoisa puhemies! Tällainen kotimaisen oikeuslaitoksemme väheksyminen ei ole Suomen kansallisten etujen mukaista, ja sen vuoksi perussuomalaiset eivät voi hyväksyä esitettyä CETA-sopimusta ja siihen liittyvää lakiehdotusta.

15.52 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Vapaakauppa ei saa tarkoittaa vapaata rahastusta.

Mutta on yksi asia tässä keskustelussa muistettava: Se, että me olemme täällä Suomessa toivoneet kovasti kansallisten kaivosyhtiöiden syntymistä mutta tässä maassa valitettavasti ei ole niin paljon pääomia ollut, että me olisimme saaneet synnytettyä niitä tänne. On ollut selvää, että alaan, joka on investointi-intensiivinen — eli vaaditaan hirvittävästi pääomia, jotta voidaan edes tarkastella, onko kannattavaa lähteä harjoittamaan kaivostoimintaa — menee kymmeniä miljoonia euroja. Joten haluan tässä nyt kuitenkin tuoda sen, että kestävästi ja hyvin hoidettu kaivannaisteollisuus, vaikka se sitten tulisi vaikkapa sieltä Kanadasta, tuo kyllä työllisyyttä ja hyvinvointia tähän meidän suomalaiseen yhteiskuntaan.

Tärkeintä olisi vaan huomioida, että jos, ja toivottavasti, lähdetään kaivoslakia uudistamaan, niin siellä pitäisi olla nämä ympäristökysymykset kärjessä. Eli alalta pitäisi edellyttää uuden kaivoksen avaamisen yhteydessä vakuutuksen ottamista, jotteivät ympäristövahingot jää Suomen valtion maksettavaksi. Huonoimpana esimerkkinä on Nivalan kaivos, jossa yrityskauppojen jälkeen toimintaa harjoitettiin, ja ne kaikki ympäristövahingot jäivät sitten Suomen valtion maksettavaksi.

On aivan selvää, että kaivosyhtiö ei maksa vuosikausiin veroja, kun ne investointikustannukset ovat olleet niin kalliita. En tiedä, mitä tämän vapaakauppasopimuksen myötä tulisi, mutta tällä hetkellä kanadalaisen kaivosyhtiön, oman käsitykseni mukaan ja tietämykseni mukaan, pääkonttorin pitää sijaita Suomessa, jolloin vero maksetaan täällä tulevasta tuloksesta Suomeen.

Valitettavasti tapahtuu niin, että koska Ruotsissa ei vastaavaa lainsäädäntöä ole, Suomesta siirretään ruotsalaiseen tytäryhtiöön rahaa, koska voimme täältä Ruotsiin siirtää ja Ruotsista voidaan sitten siirtää Kanadaan, voidaan tehdä siirtoja. Tämä tulppa pitäisi eh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2018 vp

käistä, jotta me voisimme puhua rohkeammin siitä, että kaivannaisteollisuus, vaikka se on ulkomaalaisessa omistuksessa, tuottaa hyvinvointia tähän maahan.

Ympäristökysymykset, verotus ja se, että me tällä hetkellä puhumme kuparista ja nikkeleistä... Haluan muistuttaa, että suomalainen jatkojalostusteollisuus tässä maassa — Harjavallassa ja niin edelleen — tuottaa hyvinvointia niillä paikkakunnilla, ja se on kaivostoiminnan jatke. Nyt käsittelyssä olevassa lainsäädännössä on oikeusturva, joka pitää säilyttää kansallisissa käsissä.

15.55 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Olen siitä samaa mieltä kuten moni puhuja tässä, että totta kai meidän tulee yrittää purkaa kaupan esteitä ja kauppaa tulee käydä ja se on Suomelle hyvä asia, mutta tässä keskustelussa on hyvin vahvasti noussut nimenomaan Suomen kansallisomaisuuden ja luonnonvarojen käyttö. Se on sellainen asia, että jos sinne esimerkiksi kaivoslainsäädännön ja kaivostoiminnan kautta tulee vahinkoja, ne ovat pysyviä vahinkoja mutta vahingonaiheuttaja saattaa panna pillit pussiin ja palata omaan kotimaahansa rauhaan luontoon ja vahingot jäävät sitten tänne meidän maksettavaksemme ja myös kärsittäväksemme monella tavoin.

Tein maaliskuussa ministeri Tiilikaiselle kysymyksen tilanteesta, joka oli vuonna 2015. Tämä tuli esille ympäristöministeriön kansliapäällikkö Hannele Pokan vuosi sitten Suomen Kuvalehdelle antamassa haastattelussa, jossa hän muistutti minuakin siitä, että kanadalainen kaivosyhtiö Belvedere Mining joutui konkurssiin Nivalassa ja meille veronmaksajille jäi sitten useiden miljoonien eurojen maksu maksettavaksi. Tämä johtuu siitä, että vaikka on tällainen vastuujärjestelmä, niin näitä varoja ympäristövahinkojen torjuntaan ei voi käyttää konkurssitilanteessa. Tämä tuli erittäin kalliiksi Suomelle.

Ministeri sitten tuossa vastauksessaan minulle maaliskuussa kertoi, että on tulossa ympäristönsuojelulakiin toimivaltuuksien tehostamista ja ympäristövastuiden selkeyttämistä konkurssitilanteissa, mutta nämä lakihankkeet ovat vasta valmisteilla, ja ministerin arvion mukaan tämä konkurssiasia tulee joko tässä vuoden 2018 syksyllä tai sitten keväällä.

Kuten tässä edellisessä puheenvuorossakin on todettu, niin investointisuoja tarkoittaa juuri sitä, että jos joku tänne nyt investoi ja meillä on tietynlainen lainsäädäntö, niin hän voi mahdollisesti luottaa siihen, että siihen ei tule muutoksia. Jos meillä on nyt keskeneräisiä, oman kansallisomaisuutemme turvaamiseksi vireillä olevia lakihankkeita, niin tästä voi tulla meille ongelmia.

Kyllä minun ja perussuomalaisten mielestä tämä asia ja nämä ympäristövahinkoihin liittyvät asiat pitää saattaa ajan tasalle, ennen kuin me voimme hyväksyä tätä CETA-sopimusta. Näillä perusteilla perussuomalaiset kannattavat lakiehdotuksen hylkäämistä.

15.58 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Aivan kuten ulkoasiainvaliokunta mietinnössään toteaa, tämä sopimus on tietenkin Suomen kannalta siinä mielessä hyvä, että tämä on Euroopan unionin ja Kanadan välinen sopimus, joka kuitenkin on aika tiukan seulan läpi mennyt. Esimerkiksi tämä pelko siitä, kun monihan on pelännyt näitä välimieskäsittelyjä erilaisissa kansainvälisissä kauppariidoissa osapuolten välillä, mutta tässä hän nyt on menty sellaiseen pysyvään tuomioistuinjärjestelmään, jossa on vielä valitusmahdollisuus. Eli kyllä tässä on menty eteenpäin.

Sekin, että Suomi on ulkomaankaupasta riippuvainen valtio, on meidän syytä pitää mielessämme. Jos ulkomaankauppa ei meillä käy, me emme täällä ikävä kyllä pärjää pesemäl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2018 vp

lä toistemme paitoja, vaan kyllä ulkomaankaupan on toimittava ja satamissa on tapahduttava, jos mieli päästä elintasoamme parantamaan ja velkojamme maksamaan.

Kun käymme kauppaa esimerkiksi Kanadan kanssa, se avaa meille myös valtavia mahdollisuuksia tulevaisuudessa. Kuten tiedämme, Kanada on valtio, jossa on aivan valtavat luonnonvarat. Se näkyy muun muassa kaivosteollisuudessa, metalliteollisuudessa. Sitten siellä on valtavat puuvarannot, ihan käsittämättömän suuret metsäalueet on siellä käytettävissä. Suomella on paljon metsäosaamista ja nykyaikaista metsäosaamista esimerkiksi nyt energian ja nestemäisten polttoaineiden tuotannossa taikka sitten esimerkiksi uusien materiaalien tuotannossa eri muodoissaan. Sitähän Suomi kehittää koko ajan. Olemme saaneet jo joitakin tällaisia läpilyöntejä sillä alueella, että olemme luoneet uusia materiaaleja muun muassa korvaamaan muovia.

Pitäisin tätä aika tärkeänä, että me emme lähde joka paikassa näkemään kauheita mörköjä, kun tämäkin sopimus on huolella käyty läpi Suomessa eri eduskunnan valiokunnissa, kuten ulkoasiainvaliokunnassa, talousvaliokunnassa ja niin edelleen, ja sitten Euroopan unionissa tähän on myös huolellisesti suhtauduttu eikä ole nähty mitään sen suurempia pelkoja. Totta kai jokaiseen sopimukseen liittyy aina pienet riskinsä, se on selvä asia, mutta emme me sillä elä, jos jokaista mörköä pelkäämme: sinne aikaa pian nälkä tulla.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vielä se, kun puhutaan kaivostoiminnasta ja siitä valittelemme täällä, että kun emme suomalaista kaivostoimintaa ole saaneet aikaiseksi: ihan oma viikammehan se on. Meidän pitäisi kylmänviileästi toimia, niin kuin esimerkiksi Ruotsi on toiminut. Kaikki merkittävät kansallisvarallisuuteen kuuluvat malmiot, mitä Suomesta löytyy, pitäisi määrätietoisilla kansallisilla toimilla ohjata suomalaisille yrityksille, perustaa se valtiollinen kaivosyhtiö, niin kuin LKAB Ruotsissa on. Minkä tautta me täällä itkemme sitä tilannetta, että kun kaikki on mennyt ulkomaille? Se on aivan sama asia: Jos isännällä on talo ja sillä on liiteri tyhjänä eikä ole halkoja ja kaveri valittaa tyhjää, että kun minua yöllä kylmää, niin kenen vika se on? Ei se varmaan naapurin vika ole, vaan kyllä talon isännän pitää toimia niin, että liiterissä on halkoja ja talossa on lämmintä. Minusta tällainen keskustelu, kun itse olemme aiheuttaneet kaivospuolella tämän tilanteen — kaikkien kannattaa muistaa se vanha kaivosmiesten totuus, että sitä, mitä emme voi kasvattaa, on kaivettava.

16.01 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen puhui siitä, että elämme globaalissa maailmassa ja tarvitsemme kauppaa, ja sitähän esimerkiksi perussuomalaiset eivät suinkaan kiistä. Edustaja Hoskonen puhui myös siitä, ettei pidä nyt nähdä mitään mörköjä ja tässä on tämmöisiä pieniä riskejä, että mehän voisimme toimia, jos ymmärsin oikein, perustamalla tämmöisen valtion kaivosyhtiön ja ohjaamalla sinne kaikki investoinnit kaivoshankkeissa, jos näin ymmärsin. No, sepäs juuri tässä onkin, että meillä on ongelmia täällä lainsäädännössä, kuten esitin, muun muassa täällä konkurssipuolella, kuten kansliapäällikkö Pokkakin on kertonut, ja nämä ovat olemassa. Ja kun tämä sopimus tulee voimaan, niin siellä on tämä investointisuoja, joka voi aktualisoitua siinä, jos me muutamme meidän lainsäädäntöä. Sitähän tässä juuri peräänkuulutetaan, että meillä pitäisi olla hyvä lainsäädäntö, jotta me voimme sopimuksia siihen päälle tehdä.

Eihän se nyt mikään pieni asia tai pikkumörkö ole, jos meille jää miljoonien vahingot, kuten tässä esimerkissä, jonka edellisessä puheenvuorossa toin esille. Vuonna 2015 meillä jäi veronmaksajien niskaan monen miljoonan, oliko nyt 5 miljoonan, euron vahingot — ei kai se nyt mikään pikkuasia ole? Ja kuitenkin jos miettii sitä asiaa niinpäin, että ei ole ky-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2018 vp

symys autokaupasta tai jostakin pienemmästä asiasta vaan jos ympäristö vahingoittuu ja tuhoutuu, niin sitä ei monesti voi edes rahalla korvata, vaikka sinne pantaisiin 10 miljardia. Se on epäoikeudenmukaista, jos se vielä sitten kuitenkin jää suomalaisille veronmaksajille ja se, joka sen tuhon on aiheuttanut, pötkii sinne Kanadaan pois.

Minun mielestäni näihin pitää suhtautua kuitenkin vakavasti. Mielestäni hallituksella on ollut nyt tässä viime aikoina — ymmärrän toki sen, että on paineita ja vaalikausi on loppumassa — monessa keskustelussa sellainen asenne, että ”nyt vain vauhdilla eteenpäin ja kyllä näitä sitten korjailaan, ei saa nyt mörköjä tuoda esille, nyt vain vauhti päälle ja, kuule, kivat pöhinät”. Mutta nyt täytyy ottaa ihan rauhallisesti ja myös miettiä, mitä vaikutuksia sillä on tulevaisuuteen. Me päätämme asioita kymmeniä vuosia eteenpäin emmekä vertaile niitä semmoisiin pikkuasioihin, kuten joihinkin naapureihin, vai mitä tuossa edustaja Hoskonen nyt puhui. Tämä on mittava asia, nämä ovat pysyviä vahinkoja luonnolle.

16.03 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kannattaa muistaa myös se, niin kuin jo sanoin, että me olemme edelleenkin viennistä riippuvainen valtio. Jos ei ulkomaankauppa käy, niin meidän käypi täällä pikkuhiljaa huonosti.

Aivan kuten ulkoasiainvaliokunta täällä mietinnössään on todennut, tämä CETA-sopimus, mistä nyt keskustelemme, on kansainvälisen kauppajärjestelmän nykyisessä haastavassa tilanteessa positiivinen signaali, joka tarjoaa kauppapolitiikassa vastavoimaa erityisesti Yhdysvaltojen sisäänpäin kääntymiselle, ja tämä CETA-sopimus nimenomaan avaa pääsyn sinne samalle mantereelle Pohjois-Amerikkaan. Kun me rupeamme käymään entistä enemmän kauppaa Kanadan kanssa, se on aivan varmaa, että se pikkuhiljaa luo painetta myös Yhdysvalloissa sille, että, hyvänen aika, he eivät voi jäädä Euroopan unionin kanssa paitsioon. Kyllä heidän taloutensa kannalta on välttämätöntä, että Yhdysvallat tulee mukaan tähän kaupankäyntiin ja puretaan niitä kaupan esteitä.

Jos joku kuvittelee tässä maailmassa vielä sitä, että rakentamalla kaupalle esteitä ja tekemällä kansainvälinen keskinäinen rauhanomainen toiminta vaikeaksi luodaan uutta elintäsoa, niin rohkenen olla siitä asiasta vahvasti eri mieltä.

16.05 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen puheenvuorossa tuli esille mielenkiintoinen teema tuosta, mikä on Euroopan unionin motiivi kiirehtiä näitä asioita. Nyt kun EU on tavallaan ottanut siipeensä siinä, että USA on alkanutkin puolustaa omia kansallisia etujaan eikä lähde mukaan jokaiseen Euroopan unionin kotkotukseen, niin yritetään väkisin juntata läpi edes tämä Kanadan asia. Tästä tässä varmaan on Suomessakin kysymys, kun me EU:n juoksupoikina tässäkin olemme.

Nyt sitten herääkin kysymys siitä, jos tulisikin kanadalainen yhtiö Suomeen ja saisi aikaan Talvivaaran kaltaisen katastrofin ja satojen miljoonien laskun suomalaisille veronmaksajille ja ympäristövahingot, joita ei kenties koskaan pystytäkään korvaamaan, emmekä edes ilman ylikansallisen tuomioistuimen lupaa saisi muuttaa lakejamme tällaisen estämiseksi jatkossa ja sitten tätä asiaa kymmenen vuoden kuluttua tässä salissa joku ihmettelisi, olisikohan kannattanut olla viisas mieluummin ennalta kuin jälkeenpäin.

16.06 Matti Semi vas: Puhemies! Edustaja Hoskonen sai vähän liikkeelle näitä ajatuksia, kun puhuttiin malmivarannoista ja muusta meidän omaisuudesta. Itse edustan semmoista kantaa, että mikä on maassa ja meidän maan alla ja löytyy Suomen maaperästä, on suomalaisten ja Suomen valtion omaisuutta. Näin ollen pitäisi kaivosteollisuudenkin pitää huoli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2018 vp

siitä, että se toimisi omavaraisena, meidän omana toimintana, ja rikastaisi meidän omaa teollisuutta ja parantaisi meidän vientiteollisuuden mahdollisuuksia.

Mitä tulee tähän CETA-sopimukseen, niin olen pitkälti sillä kannalla, että kyllä meidän pitää tarkkana olla sen kanssa, että saadaan omat etumme valvottua ja hoidettua eteenpäin ja näin pidetään huolta siitä suomalaisen tiedon ja omaisuuden hallinnasta.

16.07 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa ei tosiaan soisi mentävän tuon vapaakaupan taakse, koska se on itsestään selvää, että olemme vientivetoinen talous ja siinä mielessä tarvitsemme myös ulkomaisia sijoituksia, investointeja Suomeen, jotka sitten vaikuttavat myös meidän vientiimme. Meidän investointitasomme ovat itse asiassa EU-keskiarvoa selvästi alhaisemmat, joten nämä näkökulmat toki puoltavatkin sitä, että erilaista vapaakauppaa lisätään. Vapaakaupan lisääminenhan on itse asiassa byrokratian purkua, mutta kun täällä ei ole kyse nyt näistä asioista. Eli olisi kyllä ollut kiva nähdä täällä hallituksen edustajilta sellaisia puheenvuoroja, jotka edes näkisivät nämä ongelmat, jotka tässä ovat niin ilmeiset ja on näissä puheenvuoroissa kerta toisensa jälkeen lausuttu.

Ylipäänsä vapaakauppasopimuksiahan on tehty jo kaikenlaisia. Tämänkin sopimus olisi voitu aivan hyvin tehdä tuomioistuINVALTAA luovuttamatta, tätä investointituomioistuinta perustamatta, sillä nyt tämän investointituomioistuimen kautta suuryritykset saavat jo merkittävän painostuskeinonkin. Ja lisäksi ihan varmasti tulee kanteita, kun miettii, että pohjoisamerikkalainen ja suomalainen litigointiprosessi ja litigointikulttuuri ovat täysin erilaisia. Amerikkalaiset tulevat käyttämään armottomasti hyödykseen näitä heikkouksia, mitä Euroopan unioni meille tänne väkisin luo ja tyrkyttää. Tämä on aivan se villakoiran ydin tässä.

16.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä omalta osaltani pari huomiota.

Kun puhutaan kansainvälisestä kaupasta, niin meidän on pakko pysyä kisassa mukana. Me joudumme tekemään kansainvälisiä sopimuksia, ja tässä tapauksessa, mistä nyt keskustelemme, CETA-sopimuksesta, todella perustetaan tuomioistuinjärjestelmä, jossa on vielä valitusoikeus. Eli verrattuna siihen, että se olisi ollut vaikka se välimiesmenettely, jossa me todennäköisesti emme pärjäisi, niin tässä kuitenkin Euroopan unionin yhteisvoimin on pystytty luomaan järjestelmä, jossa on pysyvä tuomioistuin ja pysyvät tuomarit ja nimenomaan vielä valitusoikeuskin.

Kun käymme kansainvälistä kauppaa, vaikka myymme tavaroita Kanadaan, teemme sopimuksia, niin totta kai pitää kunnioittaa myös Kanadan lakeja. He elävät siellä omassa lainsäädäntömaailmassaan ja me täällä omassamme, mutta eihän se, hyvänen aika, tarkoita sitä, että meidän tulisi tässä nyt muumioitua tänne ja olla täällä keskenämme ja todeta sitten, että ei mene kovin hyvin, kun ei pysty noita velkojaankaan maksamaan.

Tässä asiassa huomionarvoista on vielä se — kun puhuttiin äsken Talvivaarasta, kaivostoiminnasta — että Kanada on todellakin kaivostoiminnan jättivaltio maailmassa tällä hetkellä. Ihan selvä ykkönen taitaa olla, kolmen parhaan joukossa on varmasti. Kuitenkin, massiivista kaivosteollisuutta siinä valtiossa on ja hommat osataan. Totta kai sielläkin on ollut vahinkoja ja siellä on ollut ongelmia, mutta esimerkiksi Talvivaarasta puhuminen kuvaa hyvin tätä suomalaista tiedotusilmapiiriä. Talvivaara on nähty semmoisena valtavana mörköinä, ja kun se nyt on saanut asiansa kuntoon ja alkaa pikkuhiljaa tuottaa voittoa, sekin on nähty ongelmana. Mutta samaan aikaan kaksi vuotta sitten Kokemäenjokeen pääsi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2018 vp

66 tonnia nikkeliä — valtava ympäristötuho. Siitä ei ole puhuttu juuri mitään, se ei ole niin mediaseksikäs aihe. Se on mittaluokassaan monta sataa kertaa suurempi onnettomuus kuin Talvivaara, mutta se ei ole mediaseksikäs, se ei kiinnosta ketään, vaikka todellisuudessa tehtiin aivan valtavaan paljon suuremmat vahingot kuin mitä Talvivaaralla koskaan on ollut. Talvivaara on saanut asiansa kuntoon, pikkuhiljaa tuottaa voittoa — jos se jotakin nä-rästä, niin so what, antaa olla niin.

Mutta pitäähän meidän joskus itsekin töitä tehdä ja yrittää suomalaisin voimin pärjätä, kun kuitenkin osaamme tämän homman ja meillä on yksi maailman rikkaimmista kalliope-ristä, missä on valtavia malmivarantoja tulevinakin vuosina. Siksi, arvoisat kollegat, toi-voisin teiltä pikkuisen avarakatseisuutta siinä, että jonakin päivänä perustettaisiin se suo-malainen kaivosyhtiö, antakoon sinne vaikka valtio varoja. Mutta kun esimerkiksi edusta-ja Myllykoski on käyttänyt paljon puheenvuoroja ja vastustanut muun muassa Talvivaaraa ja montaa muuta, niin... [Jari Myllykosken välihuuto] — Pyydän anteeksi, jos olen vääräs-sä. Mutta kun kuitenkin tässäkin asiassa on kriittisiä puheenvuoroja sitä kohtaan, että esi-merkiksi Talvivaara on olemassa, niin meidän pitää nyt ottaa rehellisesti käsittelyyn sekin, että kun teemme vaikka nyt kaivostoimintaa, niin totta kai siihen sisältyy pieniä riskejä, ja kun kaivetaan maata auki, niin siihen jonkun mielestä jää ruma jälki. Mutta mikä on sitten se toinen vaihtoehto? Se on se paljon isomman riesan tie.

Toivon, että tämä kansallinen näkökulma olisi joskus vähän parempi. Meidän on kuiten-kin sitä ulkomaankauppaa käytävä, muuten emme pärjää.

16.12 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Aivan alkuun täytyy antaa edustaja Hoskoselle tunnustusta siitä, että hän on ainoana hallituspuolueiden edustajana, omaan värikkääseen tapaansa, puolustanut tänään hyvin voimakkaasti ja jossain määrin seikkaperäisestikin hal-lituksen linjaa CETA-sopimuksen hyväksymiseksi.

Edustaja Hoskonen on muun muassa puhunut pirujen maalaamisesta seinälle. Hän on sanonut, että jos tämä sopimus nyt hylätään, sillä luotaisiin uusia kaupan esteitä. Meidän perussuomalaisten mielestä asia nyt ei kuitenkaan aivan näin ole, vaan se vain tarkoittaisi, että mentäisiin eteenpäin nykyisellä tavalla.

Myös perussuomalaiset kannattavat vapaata kauppaa, ja erityisesti Suomelle pienenä, vientivetoisena maana se on hyvin tärkeää — tästä olemme edustaja Hoskosen kanssa var-masti aivan samaa mieltä — kunhan sitä vapaata kauppaa käydään reiluin pelisäännöin. Me emme missään tapauksessa halua paluuta presidentti Kekkosen aikaiseen bilateraali-kauppaan, jossa Suomi oli hyvin vahvasti sidottu yhteen ainoaan kauppakumppaniin, ja se oli yksi syy muun muassa 90-luvun laman syvenemiseen.

Mutta kuten me perussuomalaiset ja muukin oppositio on tuonut tässä keskustelun aika-na hyvin esille, tämä investointituomioistuin on nimenomaan se asia, joka meitä tässä ko-vasti epäilyttää. Edustaja Hoskonen on pitänyt siihen siirtymistä hyvinkin pienenä tai mi-tättömänä asiana, mutta kuten edustaja Meri toi tässä esille, kyllä näitä asioita pitää katsoa pitkällä tähtäimellä eteenpäin, ei vain niin, että eduskunnan täytyy nyt tässä nopeasti edetä. Kyllä meidän täytyy kantaa vastuumme myös tuleville sukupolville. Ei voi olla niin, että muutaman vuoden tai vuosikymmenen päästä kaikki ihmettelevät, että miksi tämä sopi-mus hyväksyttiin, ja ainut selitys meillä on sitten se, että meillä oli kiireitä eduskunnassa, sote-uudistuksen edeltä piti viedä tämä CETA-sopimus eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat siis vapaan kaupan kannalla mutta eivät tä-män investointituomioistuinmenettelyn kannalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2018 vp

16.14 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hoskoselle: En minä juurikaan koskaan ole toivonut, että lukisitte käyttämäni puheenvuorot — kun joskus niitä itsekkin lueskelee, niin ei aina mene ihan putkeen. Mutta nyt ei mennyt kyllä edustaja Hoskosella kuuntelu ihan putkeen. Jos oikeasti haluatte kuulla ja erottaa, mitä minä koetin puhua kaivostoiminnasta ja niistä investoinneista, mitä tänne tulee, minä en viitannut millään tavoin Talvivaaraan.

Ajattelin lauantaina matkustaa Pyhäsalvelle katsomaan kaivosjuoksua. Olen siellä kaivoksella käynyt useita kertoja silloin, kun olen ollut Metalliliiton toimitsijana ja kaivosalan vastaavana toimitsijana, ja tiedän, että vastuullinen kaivostoiminta, vaikka se olisi ulkomaalaisten rahoittamaa, on kuitenkin meidänkin kansantalouteen tuonut rahaa, ja kun se hyvin hoidetaan, niin se on kestäväällä pohjalla.

Mutta unelma, edustaja Hoskonen, kansallisesta kaivosrahastosta ei ole toteutunut. Tiedän, että puoluetoverinne edustaja Pekkarinen on samoilla linjoilla kuin edustaja Myllykoski. Olen tehnyt toimenpidealoitteen, esittänyt lisätalousarvioon ja talousarvioon 50 miljoonan euron suuruista siementä, jotta me voisimme saada rahaa tähän bisnekseen, niin että me voisimme muodostaa kansallisen kaivosyhtiön tähän maahan tai toimijan, joka voisi ottaa haasteen vastaan.

Mutta pitää muistaa: esimerkiksi 50 miljoonaa euroa on erittäin pieni raha, että me perustaisimme tänne kaivoksen. Se on ehkä juuri sellainen raha, jolla voimme tehdä koeporauksia ja katsoa, onko mahdollista perustaa kaivos, ja sen jälkeen pitäisi vielä olla pääomia — jos se halutaan pitää kansallisessa omistuksessa — satoja miljoonia euroja siihen päälle, jotta kaivos perustetaan. Pitää olla mittasuhteista pieni käsitys, mitä tarkoittaa kaivoksen avaaminen niin, että se on kansallisissa käsissä, ja toivon, että nyt oikeasti pureudutaan pohtimaan sitä. Minä olen teidän kanssanne heti huomenna kirjoittamassa nimeni sellaiseen paperiin, että tähän maahan perustetaan kansallinen kaivosyhtiö ja lähdetään hakemaan sijoittajia — kotimaisia sijoittajia, jotka sitoutuvat siihen, että voi mennä koko pääoma eikä vielä ole yhtään kaivosta.

16.17 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen käytti argumenttia sanoen, että tuo investointituomioistuin tarvitaan, koska tällaiseen välimiesmenettelyyn Suomen ei kannata mennä, kun nämä välimiesmenettelyt hävitään. Tämä argumentti ei ole edes lähtökohdaltaan pätevä, sillä jotta välimiesmenettelyyn mentäisiin kansainvälisesti, tarvitaan voimassa oleva sopimus, johon sisältyy välimieslauseke. Siksi tätä kansainvälistä välimiesmenettelyä käytetään enimmäkseen kansainvälisten suuryritysten riidoissa. Kun nykyisin valtiota vastaan lähtee tekemään kanteen, niin suuryritys joutuu tekemään sen kanteen kansallisessa tuomioistuimessa, ja tätä kohtaan ei ole varsinaisesti edes tietääkseni esitetty moitteita Suomessa. Suomen oikeusjärjestelmä, Suomen oikeuslaitokset ovat hyvin luotettavia. Se on aivan käsittämätöntä, minkä takia te haluatte antaa ulkomaiselle, ylikansalliselle tuomioistuimelle tuomiovallan yli suomalaisten tuomioistuin.

Tuo ei ole lainkaan pätevä argumentti myöskään aina piiloutua vapaakauppakäsittelen tai kaupankäynnin hyödyllisyyden taakse. Se on vähän sama kuin Euroopan unionissakin: me voimme tehdä hyviä kauppasopimuksia, ja Euroopassa on hyvä ollakin kauppaliitto, mutta kaikki se byrokratia ja kaikki se itsemääräämisoikeuden menetys, mihin siinä sivussa sitoudutaan, ei ole kansallisen edun mukaista.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.